

KURPIOWSKI TALENT SHOW

Agata Pędzich, Paula Skiba

KATEGORIA WIEKOWA: 7-9 LAT

ADRESAT: uczniowie w wieku 8–9 lat.

CZAS ZAJĘĆ: 135 minut.

SŁOWA KLUCZOWE: edukacja regionalna, Mazowsze, Kurpie, ginące zawody Kurpiów, tradycje i święta kurpiowskie, życie codzienne Kurpiów, muzyka ludowa.

WPROWADZENIE

W celu uatrakcyjnienia zajęć sala lekcyjna może być udekorowana zdjęciami z życia codziennego i okresu świątecznego Kurpiów. Atrakcjami na zajęciach są: Izba Wiedzy, Wrota Czasu, studio telewizyjne.

Inne zamierzenia i propozycje: zaproszenie gościa – osoby związanej z kulturą ludową (śpiewaczka, zespół ludowy, hafciarka, rzeźbiarz, wycinankarka), zorganizowanie szkolnej/klasowej konferencji prasowej poświęconej znanym postaciom regionu.

CEL OGÓLNY

Zapoznanie się z życiem Kurpiów na co dzień i od święta.

CELE SZCZEGÓLWE

Uczeń:

- rozkodowuje hasło;
 - rozwiązuje zagadkę;
 - pełni dodatkową funkcję w grupie;
 - układa puzzle;
 - wyjaśnia znaczenie słowa Kurp;
 - uzupełnia tekst z lukami;
 - łączy opis z pojęciem;
 - łączy informację ze zdjęciem, dopasowuje nazwę zawodu do ilustracji i opisu;
 - tworzy scenkę dramową;
 - koloruje strój kurpiowski i podpisuje jego elementy;
 - wymienia wybrane tradycje i święta kurpiowskie;
 - prezentuje efekty pracy w grupie;
 - poprawnie kończy rozpoczęte zdania – ewaluacja zajęć.
-

METODY PRACY:

- asymilacji wiedzy – pogadanka;
 - samodzielnego dochodzenia do wiedzy – klasyczna metoda problemowa, zabawy inscenizacyjne;
 - waloryzacyjne (eksponujące wartości) – impresyjna, ekspresyjna;
 - praktyczne – ćwiczebne.
-

FORMY PRACY:

- indywidualna,
- grupowa,
- zbiorowa.

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- zdjęcia ze scenami z życia codziennego i świątecznego Kurpiów;
- oznaczenia miejsc: Izba Wiedzy, Wrota Czasu, studio telewizyjne;
- 5 arkuszy papieru formatu A3;
- zagadki, elementy układanki;
- pieczętka;
- koperty z instrukcjami do zadań i dodatkowe materiały do pracy w grupach;
- komputer, tablica multimedialna lub rzutnik, głośniki;
- nagranie pieśni w wykonaniu Apolonii Nowak;
- zdjęcia stroju kurpiowskiego;
- instrumenty perkusyjne;
- kosz wiklinowy;
- zdania zapisane na karteczkach;
- układanka na podsumowanie zajęć – zdjęcie do dekoracji sali.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Symbole grup.
2. Kodowanie.
3. Zagadka.
4. Puzzle.
5. Znaczenie słowa Kurp.
6. Zawody Kurpiów.
7. Wskazówka do zadania 2.
8. Życie codzienne Kurpiów.
9. Kurpiowskie śpiewanie.
10. Kurpiowskie świętowanie.
11. Karta wiedzy.
12. Niedokończone zdania.
13. Układanka.

BIBLIOGRAFIA:

- W. Karaszewski, *Kurpiowska ballada*, Związek Kurpiów, Ostrołęka 2010.
- L. Krzywicki, *Kurpie*, Związek Kurpiów, Ostrołęka 2007.
- Ks. W. Skierkowski, *Puszcza Kurpiowska w pieśni*, t. 1, Związek Kurpiów, Ostrołęka 2007.
- D. Staszewska, I. Bachmura, *Mówię i piszę po kurpiowsku*, Związek Kurpiów, Ostrołęka 2016.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE [dostęp: 16.07.2019]:

- <http://www.maligorzowiacy.pl/kurpie-puszczy-zielonej.html>
- <https://www.superkid.pl/kolorowanki-stroje-ludowe> <http://kurpiowskiespecjaly.pl/kurpiowskie-zwyczaje/>
- <http://www.zwiazekkurpiow.pl/kultura.php>

<http://www.mazowieckislaktradycji.com/>

<http://www.mazowieckislaktradycji.com/artykuly/kurpie-wizytowka-regionu/?K=Historia>

<https://www.salon24.pl/u/lomza/184353.gadka-o-kurpiach>

<https://www.youtube.com/watch?v=aqNl6Driso>

<http://www.zwiazekkurpiow.pl/slownik/kurppol.htm>

PRZEBIEG ZAJĘĆ

CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. Rozpoczęcie zajęć – czynności organizacyjne.

Nauczyciel dekoruje salę lekcyjną zdjęciami z życia codziennego i świątecznego Kurpiów. Przykleja pod każdym krzesłem koperty z zadaniem dla ucznia. Przygotowuje 5 stanowisk do pracy w grupach. Stanowiska mogą znajdować się na korytarzu lub w sali lekcyjnej i powinny być oznaczone odpowiednimi symbolami:

WYCINAKI – wycinanka kurpiowska, STROJAKI – strój kurpiowski, BURSZYNIAKI – bursztyń, HAFCIAKI – haft kurpiowski, WIKLINIAKI – kosz wiklinowy (**załącznik nr 1**). Umieszcza w widocznych miejscach klasy Wrota Czasu (np. odpowiednio przystrojone drzwi wejściowe), organizuje Izbę Wiedzy z materiałami potrzebnymi do wykonania zadań w grupach (np. wygrodzona przestrzeń oznaczona tabliczką z nazwą) i studio telewizyjne (część sali z ławką, na której stoi prosta atrapa telewizora wykonana według pomysłu nauczyciela).

2. Wprowadzenie.

Uczniowie odklejają spod krzesła koperty z kodem i rozszyfrowują hasło (**załącznik nr 2**) – temat przewodni zajęć. Wspólnie odczytują rozwiązanie. Nauczyciel wyjaśnia: „Podczas dzisiejszych zajęć będziemy nagrywali program telewizyjny

Kurpiowski Talent Show, w którym przedstawimy talenty i życie codzienne Kurpiów. Każdy z was wcieli się w rolę dziennikarza, a część naszej sali stanie się niezwykłym studiem telewizyjnym. Dowiecie się sporo o mieszkańcach kurpiowskiego regionu, którzy żyli zwyczajnie, ale dzięki swoim talentom stali się wzorem dla innych. Poznacie niezwykle zawody, osobowości, życie codzienne i sposoby świętowania. Każdy z was przejdzie przez Wrota Czasu, dzięki czemu przeniesie się w przeszłość. Zapraszam was zatem w niezwykłą podróż w czasie... Zanim wyruszymy, musimy rozwiązać zagadkę”.

CZĘŚĆ GŁÓWNA

1. Każdy uczeń otrzymuje od nauczyciela kopertę z zadaniem (**załącznik nr 3**).

Na pierwszej stronie znajduje się treść zagadki, a na odwrocie kartki – element puzzli, który będzie potrzebny w dalszej części zajęć. Uczeń, który rozwiązał zadanie, podchodzi do Wrót Czasu. Przy nich stoi nauczyciel i za poprawne rozwiązanie przybija dziecku na kartce pieczętkę (dowolną), która uprawnia do przejścia przez Wrota Czasu. Po ich przekroczeniu uczeń kieruje się w miejsce oznaczone symbolem jego grupy, umieszczonym na kopercie. Kiedy cała klasa przejdzie

przez Wrota Czasu, nauczyciel udaje się do Izby Wiedzy, w której będzie pełnił funkcję przewodnika. Przedstawiciele zespołów kolejno zgłaszają się do niego, aby uzyskać informacje, zadanie lub materiały potrzebne do pracy w grupach.

2. Przydział ról w grupie.
Każdy uczeń pełni w zespole dodatkową funkcję: cłeka kierownika, cłeka ciszy, cłeka porządku, cłeka czasu, cłeka pismaka. Nauczyciel wyjaśnia, na czym polegają poszczególne role.
3. Układanie puzzli.
Uczniowie w grupach układają puzzle z części, które znajdują się na odwrocie kartki z zadaniem wykonanym przed przejściem przez Wrota Czasu (**załącznik nr 4**). Ułożone obrazki dzieci przyklejają na dużym arkuszu papieru, który wcześniej odbierają z Izby Wiedzy. Wskazówka – uczniowie chodzą do Izby kolejno (do każdego zadania – inne dziecko). Po arkuszu papieru idzie cłek kierownik (pierwszy).
4. Każda grupa ma do rozwiązania 5 zadań. Warunkiem otrzymania od nauczyciela kolejnego polecenia jest wykonanie poprzedniego. Czas pracy wyznacza przewodnik (nauczyciel). Przypomina on uczniom, że kiedy rozwiązują zadania, przygotowują się jednocześnie do nagrania programu telewizyjnego. Po zakończeniu pracy powrócą do studia telewizyjnego i zaprezentują jeden wylosowany przez cłeka kierownika temat.
 - Zadanie 1 – Znaczenie słowa Kurp (**załącznik nr 5**)
 - Zadanie 2 – Zawody Kurpiów (**załączniki nr 6, 7**)
 - Zadanie 3 – Życie codzienne Kurpiów (**załącznik nr 8**)
 - Zadanie 4 – Kurpiowskie śpiewanie (**załącznik nr 9**)

- Zadanie 5 – Kurpiowskie świętowanie (**załączniki nr 10, 11**)
5. Po wykonaniu wszystkich zadań uczniowie wymyślają okrzyk/ rymowane hasło z nazwą swojej grupy. Jest to warunek, żeby przejść przez Wrota Czasu do współczesności i znaleźć się w studiu telewizyjnym. Zespoły zabierają ze sobą wykonane zadania, podają wymyślone zawołanie i po przekroczeniu Wrót Czasu kierują się w miejsce oznaczone atrapą telewizora. Nauczyciel dołącza do nich i wciela się w rolę prezentera telewizyjnego, który zapowiada występy poszczególnych drużyn w Kurpiowskim Talent Show.
 6. Prezentacja grup w programie telewizyjnym. Cłek kierownik z każdego zespołu losuje u nauczyciela temat jednego z wykonanych zadań. Występy przerywa reklama, którą wszyscy rapują: „I na co dzień i od święta o tradycji Kurp pamięta”. Propozycja – ostatnie zadanie może być prezentowane przez wszystkie grupy (śpiewanka ludowa).

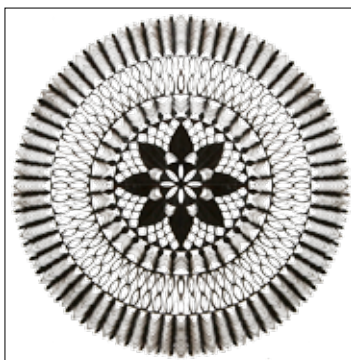
CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

1. Podsumowanie zajęć. Ewaluacja – „kurpiowska koszałka”. Uczniowie siadają w kole na dywanie. Na środku stoi koszyk wiklinowy (nauczyciel zwraca uwagę na kurpiowską nazwę), w którym znajdują się karteczki z niedokończonymi zdaniami związanymi z tematem zajęć (**załącznik nr 12**). Każda osoba kolejno losuje karteczkę i głośno podaje rozwinięcie zdania. Za poprawną wypowiedź otrzymuje element układanki.
Kiedy wszystkie zdania zostaną dokończone, dzieci układają wspólnie z otrzymanych elementów obraz (**załącznik nr 13**). Będzie on stanowił dekorację sali.

Załącznik nr 1.

Symbole grup

WYCINAKI

STROJAKI

BURSZTYNIAKI

HAFCIAKI

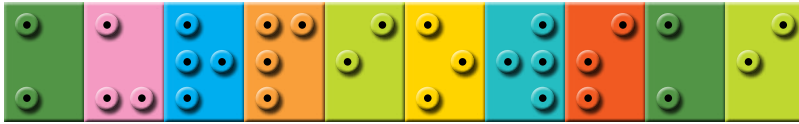

WIKLINIAKI

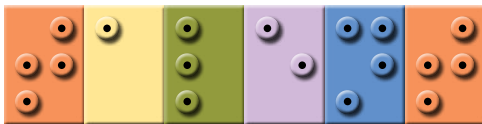

Załącznik nr 2.

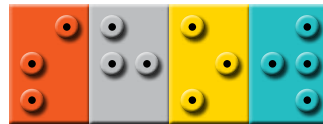
Kodowanie

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--

A	B	C	D	E	F	G	H
● . .: ..	● . ● . .: ..	● ● .: ..	● ● .: ..	● . .: ..	● ● .: ..	● ● .: ..	● . .: ..
I	J	K	L	M	N	O	P
. ● ● ● ● ● ..	● . .: ..	● . .: ..	● ● .: ..	● ● .: ..	● . .: ..	● ● .: ..
Q	R	S	T	U	V	X	Y
● ● ● ● ● .	● . ● ● ● .	. ● .: ..	. ● .: ..	● . .: ..	● . .: ..	● ● .: ..	● ● .: ..
Z	Ż			Ź		Ą	Ł
● . .: ● ●	● ● ● . ● ●	● ● ● ● ● ●	● . .: ● ●	. ● .: ● ●	. ● .: ● ●	● . .: ..	● . .: ..
Ć	Ń	Ę				Ś	W
● ● .: ..	● ● .: ..	● . .: ..	● ● .: ..	● ● .: ..	● . .: ..	. ● .: ..	. ● .: ..

Załącznik nr 3.

Zagadka

Spośród czterech obrazków wybierz ten, który przedstawia chłopca i dziewczynkę w stroju kurpiowskim. Rymowana zagadka nad rysunkiem jest podpowiedzią.

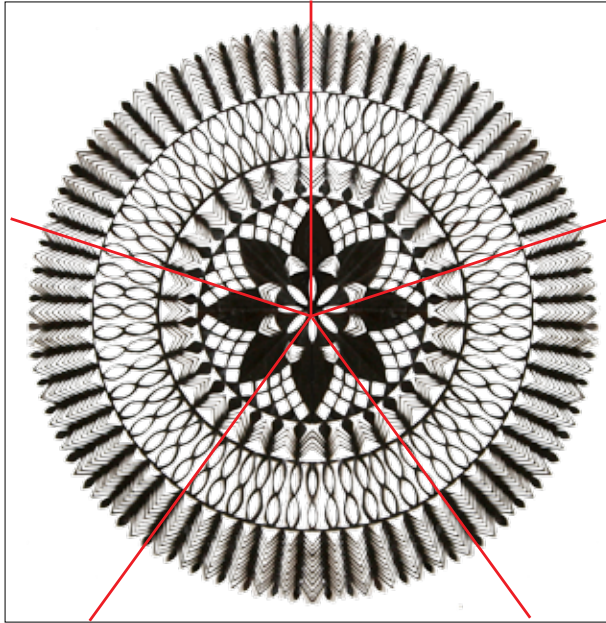
.....
(miejsce na pieczętkę za poprawnie wykonane zadanie)

Załącznik nr 4.

Puzzle

WYCINAKI

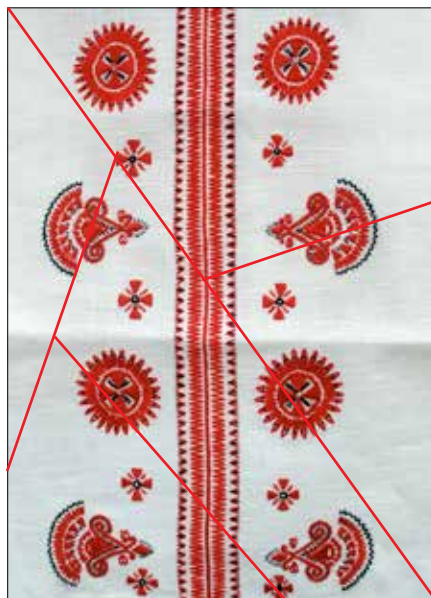
STROJAKI

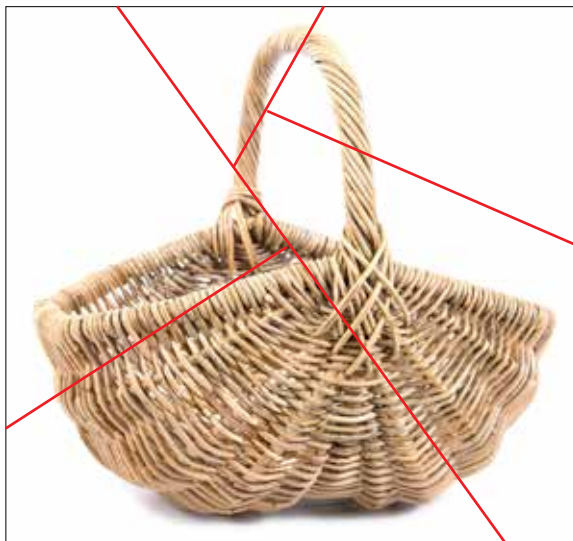
BURSZTYNIAKI

HAFCIAKI

WIKLINIAKI

Załącznik nr 5.

Znaczenie słowa Kurp**ZADANIE 1**

1. Idź do Izby Wiedzy i poproś o słownik języka polskiego.
2. Znajdź w słowniku hasło Kurp i wyjaśnij jego znaczenie.

KURP –

.....

3. Przeczytaj tekst i uzupełnij zdania.

Kurpiowszczyzna to region leżący w północno-wschodniej części Mazowsza. Mieści się na terenie Puszczy Białej i Puszczy Zielonej (stąd podział na Kurpie Białe i Kurpie Zielone).

Mieszkańcy w dawnych czasach sami siebie nazywali Puszczakami, dopiero później zaczęto ich nazywać Kurpiami, od kurpsi – butów wyrabianych z drzewa lipowego. Na kartach historii zapisali się jako lud odważny i waleczny, otwarty i gościnny. Uchodzili także za świetnych bartników.

Przez wieki Kurpie stworzyli niepowtarzalną, barwną kulturę, obejmującą obyczaje, budownictwo, rękodzieło, śpiew i taniec. Zachowała się do dziś i wciąż jest używana piękna kurpiowska mowa, przekazywana z pokolenia na pokolenie. Piękne pieśni i żywiotowe tańce, wycinanki, palmy wielkanocne, strój regionalny – to tylko nieliczne przejawy wspaniałej, bogatej i żywej kultury Kurpiów.

Kurpiowszczyzna to Mazowsza. Podzielona jest na Kurpie i Kurpie Mieszkańcy tego regionu sami siebie nazywali, później mówiono na nich Kurpie. Nazwa Kurp pochodzi od Kultura Kurpiów obejmuje: obyczaje, i Kultura i mowa kurpiowska przekazywane są z na

4. Połącz każde określenie z odpowiednim opisem.

gościnny jak Kurp

Wśród cech szczególnych Kurpiów należy wymienić ich ciekawskość. Szczególnie Kurpianki są takie. Jak tylko coś się dzieje, zaraz któraś się pojawia, żeby nie przegapić widowiska.

wierzący jak Kurp

Głęboka wiara, religijność to podstawowe cechy Kurpiów.

ciekawski jak Kurp

Kurp jest szczery, zawsze chętnie zaprasza do siebie i przyjmuje gości.

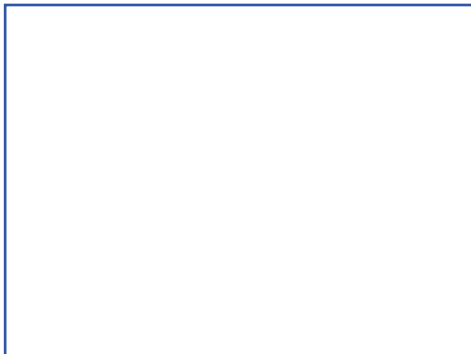
Załącznik nr 6.

Zawody Kurpiów**ZADANIE 2**

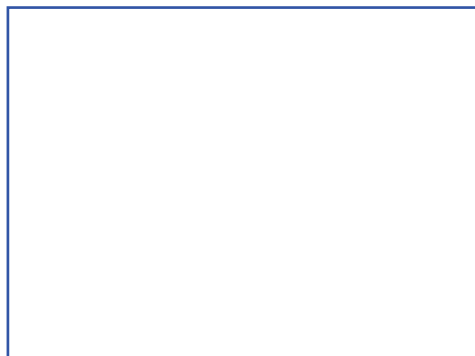
1. Przynieście z Izby Wiedzy kopertę z nazwami zawodów i zdjęciami.
2. Przyklejcie zdjęcia obok pasujących opisów, a pod każdym zdjęciem umieśćcie nazwę zawodu.

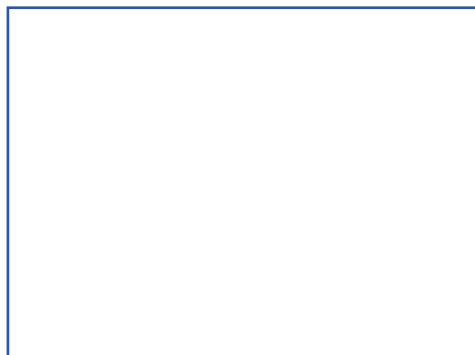
Pan Zdzisław nie tylko kontynuuje tradycję swojej rodziny, ale zajął się również popularyzacją kurpiowskiego bursztyniarstwa: prowadził pokazy i lekcje w domach kultury, szkołach i muzeach, a od 2009 r. robi to również w założonym i prowadzonym przez siebie Muzeum Kurpiowskim w Wachu. Na prace Zdzisława Bziukiewicza i jego rodziców można natrafić w wielu polskich muzeach i galeriach. Twórca uczestniczył w licznych konkursach, występował także w programach telewizyjnych.

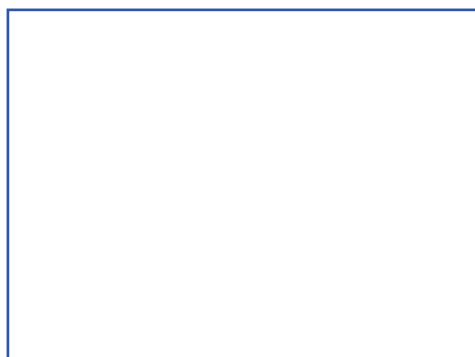
Wiesław Kuskowski jest niezwykle zajęтым człowiekiem – ale zajęтым głównie... plecionkarstwem. Ten twórca fachu wymaga niewielu przyborów: wystarczy ławka, namoczona wiklina, kilka metalowych narzędzi i można wyplatać. Jego pracownia – mało tradycyjnie – znajduje się w piwnicy bloku. Gdy wyplata w plenerze, w trakcie kiermaszów czy jarmarków, ludzie chwalą go za mistrzostwo i prawdziwy artyzm. Dawne rzemiosło znalazło w nim swojego godnego kontynuatora. Kuskowski w swojej pasji pielęgnuje dorobek wielopokoleniowy, przekazywany z dziada pradziada po to, by sztuka plecionkarstwa, ważna także ze względów kulturowych i tożsamościowych, nie znikła. O liczbie nagród mówi skromnie, że „jest ich sporo”.

Józef Baćłowski, najślawniejszy rzeźbiarz na Kurpiach, jest samoukiem. Specjalizuje się w rzeźbie sakralnej. Na ziemi kurpiowskiej w niejednym miejscu trafić można na jego prace. Wykonuje też postaci Kurpia i Kurpianki, starców, bartników wspinających się na drzewo bartne oraz popularne w regionie sowy.

Maria Chrostek, nestorka kurpiowskich twórców ludowych, znakomita wycinkarka, autorka pięknych kierców i bibułowych kwiatów, która ponadto piecze tradycyjne pieczywo obrzędowe, została tegoroczną laureatką niezwykle prestiżowej Nagrody im. Oskara Kolberga.

Zofia Warych – śpiewaczka i hafciarka – ma kurpiowskość we krwi. Zajmowała się haftowaniem fartuchów w różę. Wyhaftowanie fartucha, mimo iż igła w rękach pani Zofii śmigała, zajmowało około miesiąca – gdy skończyła jeden, zaczynała następny. Laureatka wielu nagród.

Załącznik nr 7.

Wskazówka do zadania 2.

Zdjęcia zawodów przygotowane w kopertach dla każdej grupy.

<http://www.mazowieckizaktradycji.com/poi-lista/zdzislaw-bzikiewicz/?thematicPathId=1261>

<http://www.mazowieckizaktradycji.com/poi-lista/wieslaw-kuskowski/?thematicPathId=1261>

<http://www.mazowieckizaktradycji.com/poi-lista/jozef-baclawski/?thematicPathId=1261>

http://www.kazidlo.pl/2016/nagroda_kalber-go_dla_marii_chrostek.htm

<http://www.mazowieckizaktradycji.com/poi-lista/zoia-warych/?thematicPathId=1262>

Nazwy zawodów:

WYCINANKARSTWO

RZEźBIARSTWO

HAFCIARSTWO

PLECIONKARSTWO

OBRÓBKA BURSZTYNU

Załącznik nr 8.

Życie codzienne Kurpiów

ZADANIE 3

<http://www.mazowieckiszlaktradycji.com/poi-lista/wypiek-chleba/>

W każdej kurpiowskiej rodzinie ludzie piekli chleb, kisili kapustę i pracowali w polu. Jak to mogło wyglądać?

Uczniowie w grupie za pomocą gestu, mimiki, ruchu ciała i słowa przedstawiają scenki dramowe:

- pieczenie chleba,
- kiszenie kapusty,
- praca w polu.

Załącznik nr 9.

Kurpiowskie śpiewanie

ZADANIE 4

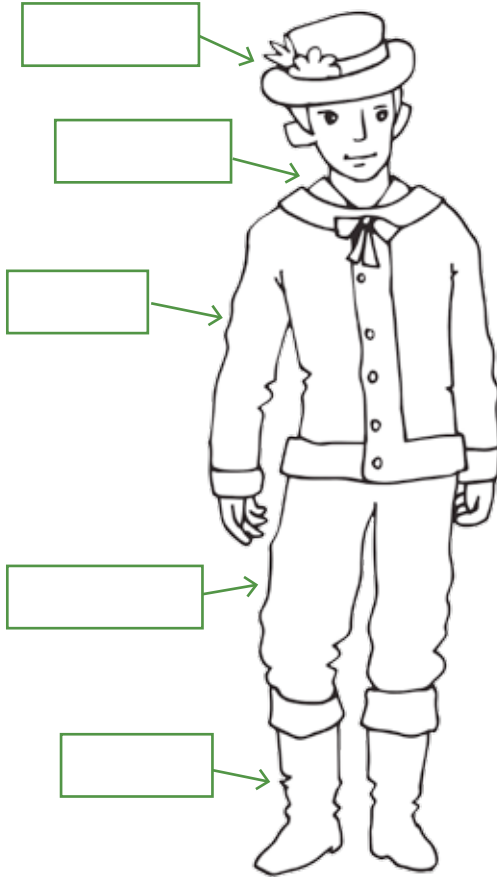

Pieśń w wykonaniu Apolonii Nowak: <https://www.youtube.com/watch?v=aaN16Driso> [dostęp: 16.07.2019].

1. Kurpie to muzykalny lud. Słyną z pieśni, tańca i kapel ludowych. Wyjątkową postacią jest znana na arenie międzynarodowej śpiewaczka Apolonia Nowak. Udajcie się do Izby Wiedzy, aby usłyszeć jej śpiew.
2. Ułóżcie swoją śpiewankę ludową. Możecie skorzystać z podanego słownictwa: cłek (człowiek), drapak (miotła), dziewczak (dziewczyna). Podczas występu użyjcie instrumentów perkusyjnych dostępnych w Izbie Wiedzy.

Załącznik nr 10.

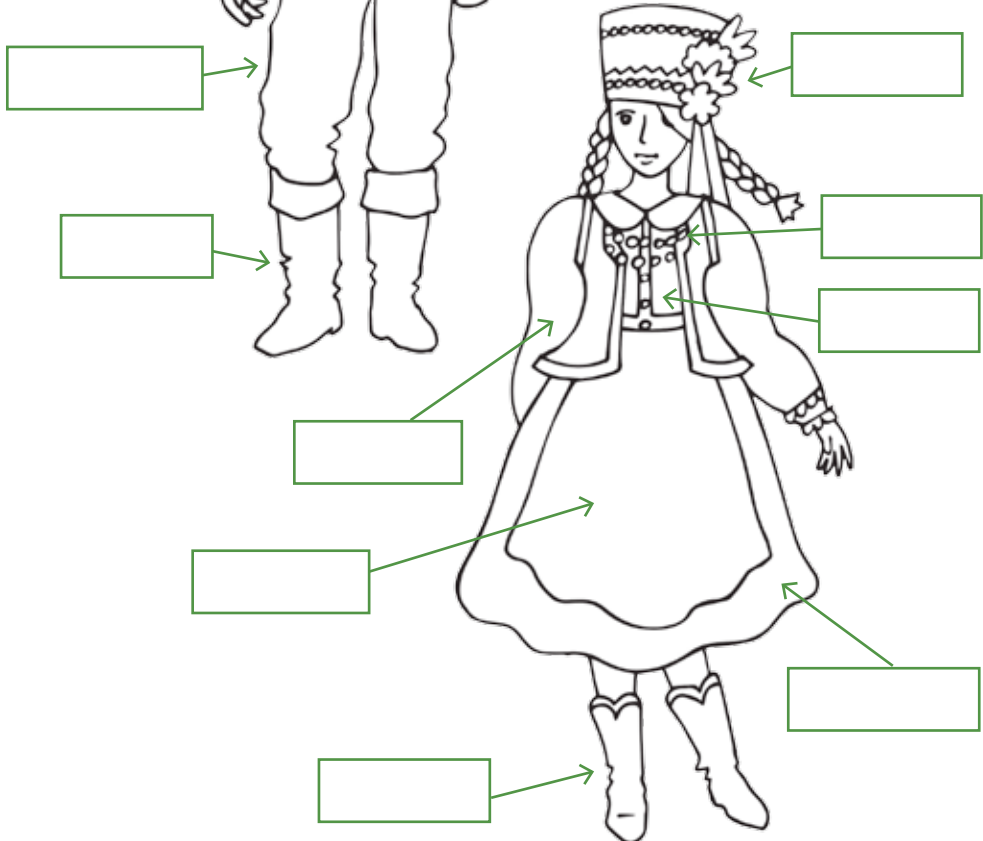
Kurpiowskie świętowanie

ZADANIE 5

Kurpie to ludzie weseli i pogodni. Zawsze bardzo lubili świętować. Nieodłącznym elementem świętowania był strój kurpiowski.

W Izbie znajduje się karta wiedzy do waszego zadania. Zapoznajcie się z nią, a następnie pokolorujcie strój kurpiowski zgodnie ze wzorem na karcie wiedzy i podpiszcie jego elementy.

Załącznik nr 11.

Karta wiedzy

Strój kurpiowski

Załącznik nr 12.

Niedokończone zdania

1. Kurpie to część...
2. Kurpie jako region obejmują tereny Puszczy... i...
3. Słowo Kurp oznacza...
4. Zawód kurpiowski, w którym używa się papieru kolorowego i nożyczek, to...
5. Zawód kurpiowski, w którym wykorzystuje się dłuto i drewno, to...
6. Zawód kurpiowski, w którym wypłata się kosze z wikliny lub słomy, to...
7. Zawód kurpiowski, w którym używa się specjalnych nici, to...
8. Kurpie słyną z obróbki...
9. Wypłatany z wikliny to...
10. Na głowie Kurpianki znajduje się...
11. Kurp ma na głowie...
12. Spódnica Kurpianki jest w kolorze...
13. Tradycja zaślubin to... kurpiowskie.
14. Uroczystość związana z miodem, która odbywa się raz w roku w Myszyńcu, to...
15. Święto z wysokimi, kolorowymi palmami to...
16. W każdym kurpiowskim domu pieczono...
17. W każdym kurpiowskim domu było kiszono...
18. Główne zajęcie Kurpiów to praca w...
19. Znana kurpiowska śpiewaczka nazywa się Apolonia...
20. Drzwi, dzięki którym przenosiliśmy się dzisiaj w czasie, to...
21. Miejsce, w którym Przewodnik służył pomocą, to...
22. Nazwa programu telewizyjnego, który dzisiaj nagrywaliśmy, brzmi...
23. Człowiek po kurpiowsku to...
24. Koszyk po kurpiowsku to...
25. I na co dzień i od święta o tradycji...

Załącznik nr 13.

Układanka

